

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL XIII

Nr. 240.

Braşov, Joi 25 Octomvre (6 Noemvre)

1890.

Redacţiunea Administraţiunea
Tipografia:
Braşov, pieţa mare Nr. 22
Orice scrisoră care nu se pre-
scrie. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Directorul de aneuntru:
Braşov, pieţa mare Nr. 22

Inserate mai primănoş în Viena
Kobler & Moser, Haasenstein & Vogler
(W. Moser), Tevris, Schiele, Alois
Kandl, H. Dokes, A. Oppel, J. Dom-
nauer, In Buaposta: A. V. Gold-
berger, An on Meses Eckstein, Bernat:
In Frankfurt: G. L. Dawbs; In Ham-
burg: A. Steiner.

Preţul inserţiunilor: o serie
pe o săptămână 6 or.
10 or. Smbra pentru o pu-
blitate. Publicaţii mai dese
după tarifă şi învală.
Reclame pe pagina III-a o
seră 10 or. v. a. seră 20 ani.

„Gazeta” este în fă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungherie:
Pe un an 12 fl., pe şase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din lătra şi din afară
şi la dd. colectori.

Abonamentul pentru Braşov:
la administraţiunea, piaţamare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe şase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
casă: pe un an 12 fl., pe
şase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună eşemplară 5 or. v. a. seră
18 bani.

Atâtă abonamentele câtă şi
inserţiunile sunt a se plăti
inainte.

Braşov, 24 Octomvre st. v. 1890.

Cetitorii noştri cunosc proiectul de lege privitor la asilurile de copii seu „Kişdedovuri”, ce l'a prezentat ministrul de culte şi de instrucţiune publică, conte Csaky, încă de astăprimăveră dietei unguresci. Ilu cunosc din estururile ce le-am publicat încă de pe atunci şi din traducerea verbală a acestui proiect publicat în nr. 225 alu „Gaz. Trans.” dela 7 (19) Octomvre anulă curentu.

Ce scopu urmăresc contrarii noştri cu acestu proiectu de lege ne este tuturor bine cunoscutu. Ne-a spus ministrul Csaky însuşi atunci, când a desfăşurat pentru întâia oră programul seu, care cuprindea şi înfiinţarea de „Kişdedovuri”, pentru ca cu ajutorul lor „Maghiarii se potă deveni mai numeroşi”. Ne-au spus o şi mai multă discusiunea în sinul anchetei însărcinate cu esaminarea proiectului ministerial şi năo spune în fine clar şi neîndoiosu desbaterea, ce a decurs în comisiunea pentru instrucţiune a dietei unguresci în ziua de 29 Octomvre st. n. a. c.

Acéstă comisiune dietală a primitu cu puţine modifiacţiuni fetul ingeniului lui Csaky. Ceea ce le pare rău şovinistilor este, că în proiectul de lege din vorbă asupra asilurilor de copii a mai trebuitu să se ţină încălta sémă şi de confesiuni şi că nu s'a putut dice, că numai statul are dreptu să înfiinţeze asiluri de copii.

Adevăratu, că contele Csaky a trebuitu să mai ţină sémă de astădată de sistemul esistentu alu instrucţiunii populare, după care confesiunile diferite în puterea autonomiei lor legale, au dreptul de-a înfiinţă, susţine şi conduce şcolii proprii confesionale,—dér în dispoziţiunile faimosului proiectu de lege, despre care vorbim, autonomia acéstă şcolară a confesiunilor apare numai ca o umbră slabă a unei epoce trecute, când

incă statul şi ideia lui nu înfăşiau pe acel moloch înfricoşat, care umblă cu totadinsulă să înghită pe toţi „fii patriei”, fără deosebire de confesiune şi de limbă.

În comisiunea dietală pentru instrucţiune, de care am ămintit, raportorul Hagara a accentuat înaintea de tôte, că proiectul de lege privitor la Kişdedovuri e chiămatu a desvolta „instituiunile nôstre naţionale”. Ce înţelege el sub aceste „instituiuni naţionale” voru găci ușor cetitorii noştri. Dér cumcă s'ar puté desvolta aceste „instituiuni naţionale”, respectându-se totodată drepturile confesiunilor, carî asemenea fiecare în parte se întemeiază pe deosebite instituiuni naţionale, acéstă nu i-o va crede nici un om cu mîntea sănătôsă d-lui raportor Hagara.

De aceea ne place mai bine limbajul sincer şi nefăşit alu comembrului d-lui Hagara în comisiune, Stefau Lasko, care a spus-o verde, că fiesce-care trebuie să fiă convinsu despre folosul proiectului de lege, căci asilurile de copii forméză temelă crescerei poporului şi a maghiarisării. Numai de unase teme Lasko, că adecă d. Csaky nu va avé destui bani, spre a da subvenţiuni — ca maghiarisarea să potă înainta mai iute.

Caracteristicu este, că fôia bugetară din Cluşiu, publicându raportulă asupra şedinţei din 29 Oct. alu comisiunii pentru instrucţiune, lasă cu totulă afară declaraţiunea francă şi nefăşită a lui Lasko, ca şi când s'ar mai puté ascunde adevăratele intenţiuni ale Kişdedovistilor.

Cumcă Lasko a avut dreptate o dovedesce şi împregiurarea, că după ce unu altu membru alu comisiunii, Schwicker, a combătut cu argumente tari principiul şcolii, ce se face părinţilor, prin numitul punctu de lege, de a şî trimite copiii prin asiluri, seu de a dovedi că ei sunt îngrijii şi crescuţi de ajunsu acasă, ministrul

Csaky a declarat categoric, că tocmai acéstă silă este puterea principală a proiectului, fără de carî scopurile acestuia nu se pot ăjunge.

Mai multu înses'a lămurit cestiunea la discusiunea asupra § 8 şi a § 38 alu proiectului de lege.

Membrul comisiunii Rossival a propus la § 38 ca preparandiilor confesionale, ce se vor înfiinţă pentru asilurile de copii, să li-se dea dreptul de a elibera diplome valabile şi fără subscrierea inspectorului de şcole. Raportorul Hagara însă a propus, ca ş-ul din vorbă să se schimbe aşă, că inspectorul de şcole (se înţelege celu ungurescu) se fiă chiar ţinut de a refusa subscrierea diplomei, decă esaminandul nu va cunosce destul de bine limba maghiară în vorbire şi scriere.

Acéstă propunere s'aşi primitu de comisiune şi ea este destul de viu ilustrată prin interpretarea, ce a făcutu o d-lu Csaky ş-ului 8. La acestu paragraf a dorit adecă membrul Rossival ca să se ştergă cuvântul „evlaviöse” (piöse) acolo unde se dicea, că copilaşii să fiă dedaţi în asil la rugăciuni evlaviöse.

Ministrul Csaky a observat, că copilaşii în etatea aceea fragedă, în care încă nu primesc instrucţiune din religiune, pot fi dedaţi numai la rugăciuni generale, carî se potrivesc în fă-care religiune, şi acéstă a voit el (ministrul) să-o dică în proiectu prin cuvântul „piöse.”

Va să dică d-lu George Szathmary, noul consiliar ministerial, care astă primăveră a stăruit aşă de mult pentru dispoziţiunile favorabile maghiarisării în acestu proiect de lege, ér acum este însărcinat cu conducerea acelei secţiuni, în care se vor pertracta afacerile asilurilor de copii — acestu d-nu Szathmary va fi probabil însărcinat de a compune şi tecstulă aceloră ru-

găciuni în limba maghiară, carî se vor potriv în tôte religiunile.

Intr'adeveră, confesiunile se pot bucura de pe acuma de faimôsă „respectare a drepturilor” lor, ce le-o va asigura noulu proiectu de lege. Dér cum ş-or săra aşă voru mânca şi confesiunile!

DIN AFARĂ.

Noulu guvern grecescu.

Noulu ministru preşedinte grecescu, Delyanis, a formatu cabinetul. Delyanis, afară de ministru preşedinte, şi-a rezervat şi portofoliul de interne şi de răboiu. Ministru de esterne e Deligeorgis, ministru de marină Cumunduros, amândoi ômenî în vîrstă; ministru de finanţe, Carapanos, ministru de justiţie Gerocostopolos şi ministru de culte Valzamikis. Că noulu ministeriu nu va fi mai primejdiosu pentru pace ca ministeriul căcutu alu lui Tricupis, o arată şi răspunsul ce l'a dat Delyanis unei deputaţiuni din Creta, precum şi o altă declaraţie ce a făcutu Delyanis corespondentului atenian alu diarului „Matin” dicend, că elu nici pe departe nu este omu aşă de răboinic precum ilu crede lumea, ér mai alesu toile englese, şi în genere nu are intenţiuni de a turbura pacea. Delyanis şi-a, că elu ce-i dreptu a atacat pe ministrul preşedinte Tricupis, dér acestu atacu nu l'a îndreptat în potrivă lui pentru-că nu a trimis în Creta cete de ostaşi, ci pentru-că a datu insula Turciei fără de a fi cerut dela acéstă vre-o garanţie. Delyanis a declarat în fine, că elu va fi unu aprigü apărător alu onôrei şi demnităţii grecesci, dér nu va lua asupra şî rolul vătămătoru păcii.

Incorporarea Helgolandei la imperiul germanu.

O telegramă ce-o primesce „N. Fr. Presse” din Berlinu spune, că consiliul federalu a înaintat dietei imperiale unu proiectu de lege privitor la incorporarea Helgolandei la imperiul germanu. Insula se va supune legilor privitore la porturile imperiului, ér mai târziu se va întări aşă, ca să potă fi apărâtă contra inamicului.

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

(16)

Valurile Tinereţii.

Romanu de Ivan Turghenev.

Gemma se ridică. Coşarca se mişcă şi cădu... câteva vişine se rostogoliră pe cârre. Trecu unu minutu de completă tăcere... după elu altul...

„Din ce pricină ū-a vorbitu acéstă?” se auđi întrebarea ei. Sanin érăşi nu putu vedé, decăt grumađii Gemmei.

Sinul ei crescea şi scădea mai tare ca de obicei.

— De ce mama d-tale crede, că după ce noi ne-am făcutu prietinî într'unu timp aşă de scurtu, d-ta te vei purta faţă de mine cu unu felu de încredere, că ūi voi puté da sfaturi folositoare şi că d-ta mă vei asculta?”

Mânile Gemmei lunecară încetu pe genunchi... Incepă să se jôce cu creştele hainei sale.

„Aşadér, ce felu de sfatū imi dai, monsieur Dimitri?” întrebă ea dup'o scurtă pauşă.

Sanin observă, că degetele Gemmei tremurau pe genunchi... Cu creştele hainei se juca numai ca să şî ascundă frica. Sanin îşi puse linu mâna pe aceste degete albe şi tremurătoare.

„Gemma”, dice elu, „de ce nu te uiţ la mine?”

Gemma îşi aruncă repede pălăria pe spate şi îşi pironi ochii adencu spre elu, ochii din care se reflectau încrederea şi mulţumirea. Se vedea, că aşteptă ce'i va spune Sanin. Dér privirea ei ilu întristă, amu puté dice ilu orbi. Sôrele apunătoru îşi revêrsa raşele lui calde şi lucitoare peste tînêrul ei cap—dér acestu capu era mai luminos şi strălucitoru şi decăt lumina sôrelui.

„Voiu asculta de dumneata, monsieur Dimitri”, începă acuşi zîmbind, acuşi contragându şî sprîncenele „dér ce felu de sfatū imi dai d-ta mie?”

— Ce statū?” repeti Sanin. — „Veđi, mama d-tale crede, că cuvântulă datu d-lui Klüber numai de aceea ū-l'ai retrastū, fiind-că inainte de asta cu trei ūile elu n'a arătat destulă curagiu... ”

„Numai de aceea?” dice Gemma plecându-se să ridice şi să pună coşarca lângă ea.

„Că... în genere... refusarea din partea d-tale ar fi o greşelă mare: că pasulă acesta e de aşă, încâtu trebuie judecatu fôrte bine, că în fine cauza d-tale ar fi o îndatorire pentru toţi membrii familiei...”

— Acéstă e părerea mamei mele” ilu întrepruse Gemma, „acestea sunt vorbele ei. O sciu acéstă, dér care e părerea d-tale?”

„A mea?” Sanin apoi tăcu. Simţia, că ceva îi apasă pieptul şi că resuflarea i-se împedecă.—„Eu întocmai cred”, începă cu ôre-care opintire.

Gemma ilu întregi: „Intocmai? D-ta — întocmai?”

— Da... adecă... ” Sanin era imposibil să şî vină la vorbă.

„Bine!” dice Gemma. „Decă d-ta, ca unu amic alu meu, sfătuesc schimbarea propusului meu... adecă să nu-mi schimb hotărîrea de mai înainte — mă voi gândi.” Nici ea nu observă, ce

face, când încep se golêşcă vişinele din farfuriă în coşarca. „Nu-i aşă, că mama speră, că te voiu asculta?... Se poté, că întru adevêru o voiu şî face-o.”

— „Dér permite-mi, d-şoră Gemma, să sciu mai înteu, ce felu de cauze te-au îndemnat pe d-ta la asta...”

„Te voiu asculta”, repeti Gemma contragându şî sprîncenele îngălbîind şi muşcându şî buzele. „D-ta; ai făcutu atâta pentru mine, încâtu eu mă simţ datore să ūi implinesc dorinţa. Voiu vorbi cu mama... mă voiu gândi. Êta-o că vine.”

Intr'adeveră dômnă Lenore sta în pragul porţii grădinei. O muncia neastîmpêrul; nu putea să şedă într'unu locu. După ea, Sanin de multă a trebuit să isprăvescă cu lămuririle pentru Gemma deşi convorbirea lor abia ţin unu pătrar de ôră.

„Nu, nu, nu! pentru Dumneđeu nu-i spune încă nimic” strigă Sanin spăritu. „Aşteptă încă... ūi voiu spune, ūi voiu scrie d-tale. . . D-ta nu te hotărî până atunci. Aşteptă încă!.. ”

Francia și Italia.

Se scrie din Roma cu data de 30 Octomvre: Subscriptionea deschisă în Francia pentru ridicarea unui monumentului lui Garibaldi la Dijon, a produsă o bună impresie în Italia, „Il Secolo“ laudă această inițiativă, și declară că recunoștința Italiei către Francia, va fi tot-deuna viasă și că toți liberalii sunt datori a se uni într-o mare misiune pacifică pentru unirea a două popoare surori. Asociațiunea democratică liberală italiană a votat în sedința de ieri seara, o adresă comitetului inițiatorului al cărei resumată este următorul: „Totu italianul a adâncit în inima lui, suvenirul sângelui francoesă vărsat pentru independența patriei. Nică o diplomație, nică o politică nu va pute sparge strînsele legături, cari unesc cele două popoare. Voi țineți, că recunoștința Francei către Garibaldi nu a murit în timpul de 20 ani; noi răspundem, că recunoștința lunei civilizate față de Francia, legămul libertății, nu va muri în veac.“

SCRIRILE PILEI.

Din jurul Oraviței (comitatul Carășu-Severin) primim o nouă intimpinare la corespondența din Merisor, publicată în Nr. 232 alți fîieii noastre. Autorul intimpinării declară, că s'a provocat în special la preoții moralisti din districtul Jiului, fiindcă în acest district se află pôte chiar numai preoți moralisti; n'a voit prin acesta să detragă nimic din meritul acestor preoți, der a voit numai să arate, că nică preoții sistematiți nu stau îndărătul celor moralisti, precum au susținut acăsta corespondentul de lângă Puiu, despre care crede intimpinatorul, că cu totul altfelu s'ar fi exprimat, decă „nu s'ar fi mulțămîtu numai cu esteriorul școlelor române din Valea Hațegului, și decă intrând în aceste școle ar fi vădut în unele locuri, că școlarii români îl salută, nu cu „Laudă-se Domnul“, ci cu: „Dicsértések az ur I. Krisztus“.

Prin acăsta considerăm ca terminată polemia în cestiunea de față. Așteptăm însă să se constate din locuri competente, decă este adevărat, că maghiarisarea a ajuns așa departe în anumite școle românesce din Valea Hațegului? Nouă ni-se pară de necredut asemenea lucruri.

O nouă invenție. Cetim în „Liberté Roumaine“. D-l sublocotenent Theodor Dimitrescu, din flotilă, a inventat de curând o nouă cismă, chemată a aduce mari servicii armatei. Avantagiul acestei încălțăminte este, că talpa, ținută numai printr'un sistem de cârlige din cele mai ingenioase, se pôte schimba la mi-

nută și în ori-ce timp, fără să fiă necesar a schimba cisma. Apoi partea superioară a cisme este ținută prin curele, cari permit a le strînge după dorința pe pulpa piciorului. Avantagiul acestei nouă încălțăminte este imens, căci nu numai că rezultă o economie enormă, permițându a schimba talpa usată, mai mult încă, ea ușurează cu 2 kilograme sacul soldatului. Noua cismă a sublocotenentului Th. Dimitrescu a obținut brevetul pentru Francia, Germania și Englitera. Ministrul român de război a decis în principiu adoptarea ei și a dispus a se confecționa deocamdată 30 părechii pentru experimentare.

Nu rideți! Erași o pocitură șovinistă. „Erdélyi Híradó“ dela 4 Noemvre publică un articol „famos“ în care pledază pentru maghiarisarea numelor. Căzania d-lui „U. L.“ e lungă și prin urmare reproducem din ea numai o mică parte caracteristică. „Savantul“ scriitoru țice acăca:

„Adâ-mâne jublamu mileniu esistenței noastre, ca stat — și mai frumosu nu-l vom pute presenta decât decă vom face, ca maghiarisarea numelor să se generalizeze între jidovi... Decă însă nu s'ar constitui o societate de maghiarisarea numelor pentru părțile ardelenne, spre orientare atăta le spunu celor ce dorescu a-și maghiarisa numele, că acăsta nică de departe nu e împreună cu greutăți ori cu spese, precum mulți vor crede. Totul costă 50 cr. pentru timbru la petiție, mai adaugându estrasul de boteză și lucrul e isprăvit. Peste vr'o două-trei săptămâni pe calea autorităților competente, lucrul se aplănează.“

Domni dela „Erd. Hrd.“ vreau deră cu ori ce preț patrioti de 5 pițule, ca mileniu să aște baremi pe jidovi maghiarisati.

Orchestra orașenească va da Joi în 6 Noemvre în Otelul Central „Nr. I.“ un Concert, în care noul angajat solist de timpale va esecuta o piesă de concert, pentru 3 timpale, 4 dobe mici, cina și dobă mare cu acompanierea orchestrei

Pernospora viticola în Sibiu. În sedința reuniunii sciințelor naturale din Sibiu profesorul dr. Sachsenheim a constatat, că în grădina orfanotrofiului evangelic se află pernospora viticola (floxera). Fiindcă insecta acăsta s'a ivit deja și în viile din jurul Sibiului, profesorul a arătat modul de stîrpire.

Demonstrațiunile studenților maghiari în Budapesta. Din incidentul pedepsirii voluntarului Ioanovits Sebő, carele a

ținut un toast pentru Kossuth la ziua onomastică a Maj. Sale, studenții universitari au ținut o adunare, în care s'a luat deciziunea să înainteze o cere agrațiune monarhului. Dela universitate o luară apoi studenții în număr ca la 500 prin strada Hatvan sberându mereu „Eljen“ la adresa lui Kossuth și alui Ioanovits până înaintea clubului partidului independent, unde strigară mereu până ce apăru deputatul A. Horvath și le țină o vorbire. Locuitorul căpitanului supremu puse capăt tîmbălăului.

Voci asupra conferenței din Sibiu.

„Nemzet“ dela 29 Octomvre n. scrie între altele:

„Noi dela începutu am fost în curat cu atitudinea conferenței și cu conlusele ce se voru aduce acolo, deoceciam, că Rațiu, Babeș și Lucaciu voru domina acea conferență. Acești domni își prezintă gravaminele lor drept gravamine ale națiunei întregi... Datele statistice dovedesc, că nică vorbă nu e de urmărirea și apăsarea pressei române și a bărbaților lor distiși. Căci de lungu timp încăce numai trei verdictes s'au pronunțat în contra a trei publiciști pentru acea agitațiune continue, de cari erau pline țiarele lor. Der decă ei mergu mai departe și țic, că țera acăsta nu a fost țera maghiară și nică că va fi vre-odată, își îndreptă cuțitul de-a dreptul spre gățul națiunei maghiare și voru să se pună în calea tuturor aspirațiunilor noastre. Decă deci instinctul susținerii proprii și imaginațiunea îndreptă față cu insultele nedrepte îi împinge câte-odată din cale, să nu se mire; căci și cel din urmă insectă are dreptu la acăsta și afară de aceea ei își perd dreptul de a se plânge, de ore-ce ei sunt cei ce provocă. Prin acăsta înse nu se prigonesc și se apasă naționalitatea română; acăsta pôte trăi în pace și pôte lucra în libertate pe tote terenele vieții publice; pedepsa meritată o capătă numai agitatorii îngâmfați, cari contéză tocmai la credulitatea blăndului popor. Der se știe, că și acăsta s'a întemplat forte rar și în modu domol prin urmare de persecuțiune și apăsare nică chiar acăsta nu aru pute vorbi.

„Gravaminele Românilor cu privire la limbă, nu voru fi bage în sémă nică în străinătate, nică aici acasă. Căci chiar și România face mai mult pentru validitatea limbei statului în școlele populare.

„Decă peste tot, sfirșese „Nemzet“, Români aru voi ca să fiă ascultate gravaminele lor, ei ar trebui să procedă pe cale legală și să mergă cu ele înaintea forurilor competente, der nu să agi-

teze și să molesteze Tronul cu memorande. Aici și în felul acesta Români nu'și voru ajunge scopul, căta vreme nu'și voru căuta conducătorii mai prudenți și mijlce legale.“

Cestiunea de naționalitate.

Capitulul VI din broșura lui L. Mocsary: „A függetlenségi part.“

Vieța noastră publică sémă cu o cafea afumată, care când s'a deschis era curată și frumoasă, der mai țărșiu fulul de lampă și de țigară a obdus întrăga mobilitură c'o crustă fungiunosă până și fețele chelnorilor. Timpul își lasă urma sa asupra tuturor lucrurilor, el eserează c'o putere irresistible influința nivelătoare și formază chiar și tipul epocelor.

Partida independentă, avându în principiile ei un puternic talisman, dintre toți factorii noștri publici ea și-a conservat mai bine caracterul original, a păditu acelu nobil ideal, care era deosebita proprietate a epocii dinainte de 1848, care a fostu premărit în 1848 și a înflorit din nou după erna gheșă a erei absolutismului, pe orizontul actualei ere constituționale. Ceea ce a mai rămas din acăstu idealism, și ceea ce se mai susține din el este de a se mulțami numai și numai partidei independente. Der cu tote că așa este, nică partida independentă n'a putut să se opună curentului, și este o cestiune, cu privire la care curentul dominant a tras în virteju său și pe partida independentă, așa încătu pentru ea a devenit periculos. Cestiunea acăsta este cestiunea de naționalitate.

Abia decă s'a gândit cineva la aceea, că ce consecențe potu se urmeza din imprejurarea, că partida s'a dat pe sine cu totul acăstu curent, și care este logica acăstui, fiindcă trebuie să șcim, că și el (curentul — Red.) își are logica lui neapărată tocmai așa ca acțiunea lui Ugron, ea pôte fi ascunsă pe un timp ore-care ochilor, cari n'vru să vedă, der în cele din urmă își validiteză drepturile sale.

Maghiarimea dă năvală c'o putere irresistible pentru a maghiarisa. Aici vinu în conflict sentimentele cele mai sfinte cu dreptatea și cu egalitatea de drept și după exemplul străinătății, este pusă față în față politica de chablonu cu cea politică, pe care o pretind la noi raporturile noastre excepționale. Maghiarimea a luat asupra și un lucru uriaș. Prin devisa culturale maghiare a declarat mai înteu, că vreau să absorbă în sine inteligența naționalităților, der nu s'a oprit aici; prin școle populare și kisdedovuri voesece se transformeze și clasele mai de jos ale populațiunei.

Strînse mâna Gemmei, sări în sus de pe bancă — și spre mai marea mirare a domnei Lenore grăbi lângă ea, își ridică pălăria și dreptu salutare îngână cevași și dispără.

Domna Lenore veni la fii-sa.

„Te rog Gemma, spunemi numai.“

Acăsta se sculă numai decătu din locul ei și-o îmbrățășă... „Scumpă mamă, pofți aștepta încă scurtă vreme, forte scurtă... până mâne? Mâne? Der așa, că până atunci se nu țic nimic. Da?“

Gemma fără de voia ei încep să plângă amar. Lucrul acăsta o surprinse și mai mult pe domna Lenore, fiindcă față Gemmei strălucia mai mult de rațele bucurii decătu de-ale durerii.

„Ce-ți este?“ o întrebă. Înaintea mea nică odată nu ai plâns până acum — și acum deodată...“

„Nimic, mamă, nimic; așteptă numai. Noi amândouă trebuie să așteptăm. Până mâne nu mai întreba nimic — și lasă-mă să aleg vîșinele, până încă nu se va culca soarele.“

„Fi înțeleptă, copila mea.“

— „O, eu sunt prea înțeleptă“ țise

Gemma, mișcându cumpănită din cap. Legă de odată câteva vișine, ținându-le înaintea obrazilor săi roșii ca focul. Lacrimile nu și-le șterse; ele se uscară de sine.

Sanin mai în fugă se întorșe la ospetăria. Simția, recunoștea, că numai acolo, numai în singurătate, departe de ômeni, își pôte închipi curat, cele ce s'au întemplat! Și 'ntrădevăr, că abia intră în odaia, abia ocupă locu la mēsa de scris și lipindu-și strinsu amēdouē mînile de față lui esclamă:

„O iubesc, o iubesc, până la nebuniă o iubesc“ și totu internu său se aprinse ca carbunele, de pe care se suflă fără de veste cenușa. Un minut... și el nu mai era în stare să înțelgă cum a putut ședa alături de ea, în apropierea ei... cu ea! — și împreținindu-se cu ea se nu simț, că-i sfirșesc veșmintele, că el, pe cum țic ômenii tineri, „e gata să moră la picioarele ei.“ Cea din urmă întâlnire în grădina lor tote le-a pus la cale. Acum cându se gânda la ea, o vedea parcă ședendu pe bancă, o vedea cum își aruncă

pălăria de pe cap și câtu de cu incredere privește spre el, er prin vinele lui curgea setea după amor. I-a venit în minte trandafirul, care deja de trei țile îl purta în busunaru său; îl scose și-lu lipi de bușele lui cu atăta căldură, că încontra voinții sale pe față lui se vedea sēmulu durerii. Nu gânda la nimicu, nu se sdobia cu nimicu; s'a întorsu dela trecutul său și numai viitorul îi flutura înaintea ochilor: liniștea vieții sale singuratică, o schimbă elu cu vuetul furtunatiou alu oceanului vieții, și Dumneșu știe, nu se va cufunda ore în vre-unu vērteju, se nu se va lovi de vre-o stăncă! Vâlcelele nouē sale vieți nu mai erau undele liniștite din romanța lui Uhland, ce murmură așa de ametitor... Nu, ele sunt valuri puternice și neînfrănate. Ele se rostogolescu cu înțelă totu mai departe, mai departe, și el sboră după ele.

Luă o hârtă de epistolă — și fără de-a șterge nimic, aprăpe c'o trăsătură de condeiu scrisu următorele:

„Iubita mea Gemma!“

„D-ta știi la ce m'am spus, ce

rolu jocu eu, știi bine, ce doresce mama d-tale și de ce m'a rugat — der ceea ce d-ta nu știi și ce mi-e datorința se facu se știi acum, este, că te iubesc, te iubesc cu focul primului amor! Acăstu foc s'a aprinsu fără de veste și arde în mine grozav și puternic!! Când a venit mama d-tale la mine și m'a rugat să facu ce știi, am știut să măstăpănescu — și ca un om onorabil, am cercat u implinirea dorinței sale... Mărturisirea, ce o facu acum, este mărturisirea unui tineru cinstit. . . . D-ta trebuie să știi — și se nu o înțelg greșit. Veți bine, că nu pot, nu știu să dau sfat... Te iubesc, te iubesc, te iubesc — din totu inima mea, din totu sufletul meu!!

Dimitri Sanin.“

Sanin îndoi sorisora acăsta, sigilă picul și vru să avizeze pe chelnur prin cloșel, să vină, ca s'o speze prin el... Nu, el n'o va duce... Prin Emilu? Elu e în prăvălia der a merge acolo, a-lu căuta printe calfe e ceva neplăcut. Deși altmintrelea e seră — elu de bună sémă va fi părășit prăvălia. Gândindu-se astfel, își luă pălăria și eși afară la stradă; trecu pe lângă cotitură, trecu altă cotitură — și éta spre mai marea lui bucurie vărșu pe Emilu

Pentru un angajament atât de uriaș sunt de lipsă mijloace correspons...

Fără îndoială, că acesta este unul dintre mijloacele cele mai puternice ale...

În privința acelor naționalități sunt liniștite; pe ele de pildă, nu le-a adus...

Maghiarisarea însă este afacerea comună a întregii maghiarimii, fără osebire...

tare și merge mai departe în cestiunea națională, cu câtă i-se dă pradă...

Cu 15 milioane de cetățeni ungari se poate crea o transformare de sistem...

Europa, Rusia și România.

Studiu etnic și politic de Dimitrie D. Sturdza. (Urmare)

Decă luăm ca punct de plecare ultimul recensământ general al...

Ajungem deci cu acest tablou la

un minimum de 6 1/2 milioane, adică la o diferență dintre 1860 și 1890...

Decă se ia creșterea populației drept 1 1/2% pe an, adică o însoire...

Numărul locuitorilor Regatului român odată stabilit, pășim înainte la...

Vom cita un exemplu. Almanahul de Gotha, care primeste notițele...

măreșii Români ce locuiesc în acele provincii.

Cifrele ce dăm aci sunt fără îndoială minime.

Convocare.

Dămilele membre ale Reuniunii femeilor române din loc, se invită prin...

Brașov, 24 Octomvrie 1890. Agnes Dușoiu, Lazăr Nastasi, presidentă. actuar.

TELEGramele „GAZ. TRANS.“

(Serviciul biroului de coresp. din Pesta.)

Viena, 5 Noemvrie. Diarele privesc vizita, ce-o va face moștenitorul...

Luxemburg, 5 Noemvrie. Camera primă unanim propunerea de a se încredința...

Londra, 5 Noemvrie. Foile publice învoia făcută cu Sultanul Zanzibarului...

Varșovia, 5 Noemvrie. Guvernatorul general, Gurko, a fost chemat...

DIVERSE.

O nouă Joana d'Arc. Se scrie din Graț (Stiria), că o casă de țeran, situată...

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil interimar: Gregoriu Maior.

înaintea sa. Băiatul entusiast grăbia spre casă...

„Nu în zadar se dice, că amorașii au stele“ gândi în el Sanin...

Acesta se întorse și fugi numai decătră el. Sanin nu i-a dat timp...

„Așa, că nime se nu observe?“ întrebă c-o față plină de gravitate...

— „Da scumpul meu amic“ răspuse Sanin, și deși tinerul om îl aduse...

„Pentru asta nu te neliniști“ îngână vesel Emil fugind, pe când Sanin...

Sanin se duse acasă — și fără de-a mai aprinde luminarea se trânti pe o canapea...

prisos: cine va fi căzut între ele le va cunoște chinurile și dulcea...

Ușa se deschise de-odată și Emil își arătă capul.

„Am adus“ șopti el gâfâind; — „etă aci e răspunsul“, dișe întinându-i...

Sanin sări de pe canapea și smulse din mâna lui Emil epistola.

„Te rog, te conjur, să nu vii mâne la noi, să nu te areți de loc. De acesta am lipsă neincunjurată...“

„Eu, ce voi face? Ce vrei d-ta să fac?“ „Decă se pote, vino mâne de timpuriu la mine — până de sêră ne vom plimba încoace și încolo prin Frankfurt...“

Sanin ceti scrisoarea de două ori. O, câtă de scumpe și câtă de dulce tremurătoare îi păreau rindurile ei...

ferestră, bătând cu unghiele pe pârlete și-lă strigă pe nume.

Emil se grăbi numai decătră la Sanin.

„Ce poruncesc?“ — „Ascultă-mă, scumpul meu amic...“

„Monsieur Dimitri“ îl întrerupse Emil cu voce tristă „de ce nu mi diși tu?“

Sanin zîmbi. — „Ei, bine! — Ascultă numai prietene (Emil sări de bucurie) — ascultă: acasă, tu mă pricepi, acasă vei spune, că toate se vor face cu cea mai mare acuratețe (Emil își strînse buzele și făcu din capul înțelepcesce) — și tu însuți...“

„Eu, ce voi face? Ce vrei d-ta să fac?“

— „Decă se pote, vino mâne de timpuriu la mine — până de sêră ne vom plimba încoace și încolo prin Frankfurt...“

Emil sări una din nou.

„Mă rog, ce ar fi în lume mai bine decătră asta? A mă preumbla cu d-ta?“

— mai sublim decătră asta nu e nimic! Negreșit că voi veni!“

— „Și decă nu te vor lăsa?“ — „Mă vor lăsa!“

— „Ascultă... Nu spune nimică acasă, că te chemă pentru întrégă ziua.“

„De ce se spun? Merg! N'ai ceva de spus? Dêr pagubă!“

Sanin umblă încă multă vreme în sus și'n jos prin odaia lui și abia foarte târziu s'a culcat.

El s'a dat cu totul prada fantasmagoriilor chinătoare și acelor griji nebune, ce încungură pe om atunci, când se gâtesce să pășescă la o nouă viață.

Sanin de altcum era foarte îndestulit cu aceea, că i-a venit în minte s'îl cheme pe Emil pentru trecerea zilei de mâne; el s'întreabă foarte mult surorii sale.

„Iși va aduce aminte de ea“ gândia în sine. Mai mult însă se mira, cum a putut fi er cu totul tot altfel decătră ad?

Lui i-se părea, că Gemma „din veci“ și în căldură, cum o iubesc

Cursul pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, including gold, silver, and foreign currencies like the Austro-Hungarian crown and the German mark.

Cursul la bursa de Viena

Table with stock market prices from the Vienna stock exchange, listing various securities and their current values.

Table listing various types of bonds and securities, such as amortized railway bonds, rural bonds, and government bonds, along with their respective prices.

Large advertisement for 'GAZETA TRANSILVANIEI' subscriptions. It details rates for different regions (Austro-Hungary, Romania, and abroad) and offers for long-term subscriptions. The ad is framed with a decorative border.

Avisul d-loru abonati!

Text block addressing subscribers, asking them to provide their postal addresses for the renewal of their subscriptions.

Text block explaining the process of renewing subscriptions and the importance of providing an up-to-date address.

Text block mentioning the publisher's address and the administrative details for subscription management.

Administrat. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale cǎii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1890.

Extensive railway schedule table for the Eastern Railway of the Austro-Hungarian Empire. It lists routes between major cities like Budapest, Brașov, Cluj, Sibiu, and Arad, with specific train numbers, departure times, and arrival times.